PRESCRIPȚIA ÎN MATERIE DE VÂNZARE INTERNAȚIONALĂ DE MĂRFURI CONFORM CONVENȚIEI DE LA NEW YORK

Lilia GRIBINCEA

Pe plan internațional, prescripția în materie de vânzare internațională de mărfuri este reglementată de Convenția asupra prescripției în materie de vânzare internațională de mărfuri, încheiată la New York la 14 iunie 1974 (în continuare – Convenția de la New York) şi de Protocolul de modificare a Convenției asupra prescripției în materie de vânzare internațională de mărfuri, încheiat la Viena la 11 aprilie 1980. Această convenție este primul instrument legal, care emană de la Comisia ONU pentru Dreptul Comercial Internațional (UNCITRAL), iar unii autori o numesc primul născut al UNCITRAL. Scopul adoptării Convenției de la New York a fost înlăturarea dificultăților apărute, datorită reglementărilor naționale diferite în materia prescripției. Există diferențe considerabile în legislațiile naționale în ceea ce privește construcția juridică şi clasificarea prescripției, începutul şi durata termenelor de prescripție, precum şi efectele prescripției [1, p.399]. Unele termene sunt foarte scurte, de exemplu, şase luni sau un an, iar alte termene sunt extrem de lungi, care, în unele cazuri, ajung şi până la 30 de ani [2].

Convenția de la New York în art.1 alin.(1) determină condițiile în care drepturile şi acțiunile reciproce ale unui cumpărător şi ale unui vânzător, apărute dintr-un contract de vânzare internațională de bunuri mobile corporale, sau referitoare la o contravenție la acest contract, rezilierea sau nulitatea sa, nu mai pot fi exercitate ca urmare a expirării unui anumit interval de timp, desemnat în convenție prin expresia „termen de prescripție”. Termenul stabilit în art.1 alin.(1) este limitat în art.1 alin.(2), potrivit căruia termenul de prescripție nu se confundă şi nu afectează un termen în cursul căruia o parte trebuie să adreseze o notificare celeilalte părți sau să îndeplinească orice act, altul decât deschiderea unei proceduri, sub sancțiunea pentru partea respectivă de a nu-şi putea exercita dreptul său. Prevederile art.1 alin.(2) oferă posibilitate părților de a evita aplicarea Convenției prin introducerea în contract a unei clauze, conform căreia trebuie făcută o notificare într-o anumită perioadă de timp, sub sancțiunea de a nu putea exercita dreptul său. Prin urmare, părțile pot exclude aplicarea Convenției atât în baza art.3 alin.(2), cât şi în baza art.1 alin.(2).

Conform art.8 al Convenției, termenul de prescripție este de 4 ani. S-a menționat [2] că, pe de o parte, termenul de prescripție trebuie să fie adecvat pentru verificarea pretențiilor, negocierea eventualelor înțelegeri amiabile, luarea măsurilor necesare pentru demararea procedurilor legale. La stabilirea termenului de prescripție s-a ținut cont de problemele speciale care rezultă din distanța care deseori separă părțile unui contract de vânzare-cumpărare internațională şi de complicațiile ce rezultă din diferențele de limbă şi de sisteme

juridice. Pe de altă parte, termenul de prescripție nu trebuie să fie prea lung ca să nu reușească să ofere protecție împotriva pericolelor de incertitudine şi nedreptate, care ar rezulta din trecerea excesivă de timp fără soluționarea cererilor de despăgubire. Aceste pericole includ şi pierderea probelor, posibila amenințare a stabilității afacerii sau solvabilității, cauzate de întârzierile extinse.

Printr-o dispoziție specială, Convenția instituie în art.23 o limitare generală a termenului de prescripție. Textul prevede că fără a se ține seama de dispozițiile Convenției, orice termen de prescripție expiră cel mai târziu 10 ani după data la care a început să curgă în conformitate cu reglementările Convenției. Dispozițiile Convenției privind această limitare generală au avut în vedere particularitățile vânzării internaționale, generalizând şi codificând experiența acumulată în raporturile din acest domeniu.

Termenul de prescripție curge de la data la care acțiunea poate fi exercitată (art.9 alin.(1)). Punctul de plecare al termenului de prescripție nu este întârziat când o parte este obligată prin contract să adreseze o notificare celeilalte părți sau când convenția de arbitraj prevede că nici un drept nu va lua naştere atâta timp, cât o sentință arbitrală nu va fi pronunțată (art.9 alin.(2) lit.a) şi b). S-a observat [3, p.161] că această prevedere exprimă ideea că prevederea din convenția de arbitraj în sensul că naşterea oricărui drept al părților se amână până la pronunțarea unei sentințe arbitrale în cauză, nu are efect asupra regulii generale privind începerea curgerii termenului de prescripție de la data naşterii dreptului la acțiune. Această prevedere trebuie coroborată cu dispozițiile art.14, conform cărora introducerea unei acțiuni arbitrale face să înceteze curgerea (adică atrage întreruperea) termenului de prescripție.

Conform art.10 alin.(1) al Convenției de la New York, o acțiune rezultând dintr-o încălcare a contractului poate fi exercitată începând cu data la care această încălcare s-a produs. Prevederea art.10 alin.(1) a fost ilustrată [2] prin următorul exemplu: Într-un contract de vânzare-cumpărare internațională este stipulată clauza, conform căreia cumpărătorul poate plăti prețul mărfii la livrarea acesteia, situație în care va obține o reducere de 2% din preț. Contractul prevede, de asemenea, că cumpărătorul este obligat să plătească prețul cel târziu în termen de 60 de zile de la livrare. Cumpărătorul nu a plătit prețul la livrarea mărfii. Termenul de prescripție începe să curgă la expirarea perioadei de 60 de zile, deoarece atunci are loc încălcarea contractului.

O acțiune sprijinită pe neconformitatea lucrurilor poate fi exercitată începând cu data la care lucrul a fost în mod efectiv remis cumpărătorului sau oferta de remitere a lucrului a fost refuzată de către cumpărător (art.10 alin.(2)). Se consideră [3, p.162-163] că, în acest caz, regula se referă la acțiunea bazată pe neconformitatea bunului vândut pentru care nu s-a acordat cumpărătorului un termen de garanție, ceea ce echivalează practic cu situația acțiunilor bazate pe viciile aparente ale bunului vândut. Pentru ipoteza în care

vânzătorul a acordat cumpărătorului un termen de garanție (adică este vorba de viciile ascunse ale lucrului vândut) se aplică regula prevăzută de art.11.

De regulă, prevederile Convenției privind termenul de prescripție sunt imperative. Potrivit art.22, termenul de prescripție nu poate fi modificat, nici cursul său schimbat, printr-o declarație a părților sau pe calea unui acord între ele. Prin excepție, debitorul poate oricând, în cursul termenului de prescripție, să prelungească acest termen printr-o declarație scrisă adresată creditorului. Această declarație poate fi reînnoită. După cum rezultă din reglementare, declarația debitorului trebuie să fie făcută în formă scrisă şi considerăm că trebuie să fie neechivocă. O altă condiție care se impune este ca termenul de prescripție să nu fie expirat. Deşi este posibilă o reînnoire a declarației, prelungirea nu poate să depăşească limitarea generală a termenului de prescripție de 10 ani, stabilită în art.23 al Convenției.

Convenția reglementează (art.28 şi art.29) modul de calcul al termenelor pe ani, singurele pe care ea le prevede. Termenul de prescripție este calculat, astfel încât să expire la miezul nopții al zilei a cărei dată corespunde celei în care termenul a început să curgă. De exemplu, termenul de 4 ani început la 10 iulie 2012 expiră pe 10 iulie 2016, ora 24.00. În lipsa unei date corespunzătoare, termenul de prescripție expiră la miezul nopții al ultimei zile a ultimei luni a termenului. De exemplu, un termen de 1 an, început la 29 februarie 2012, expiră la 28 februarie 2013. Termenul de prescripție este calculat prin referire la data locului unde procedura este angajată. În privința datei se aplică *lex fori*.

Dacă ultima zi a termenului de prescripție este o zi de sărbătoare sau orice altă zi de vacanță judiciară, ceea ce împiedică începerea procedurii în jurisdicția unde creditorul angajează o procedură judiciară sau revendică un drept, termenul de prescripție este prelungit, în aşa fel încât să înglobeze prima zi utilă, care urmează zilei de sărbătoare sau de vacanță judiciară.

Referințe:

1. ENDERLEIN, Fritz, MASKOW, Dietrich. *International Sales Law, United Nations Convention Contracts for the International Sales of Goods. Convention on the Limitation Period in the International Sales of Goods.* Oceana Publications, New York, London, Rome, 1992. ISBN 0-379-20418-5.
2. KAZUAKI, Sono. *Commentary on the Convention on the limitation period in the international sale of goods, done at New York, 14 June 1974* (A/CONF.63/17), With editorial notes and other additions to accommodate the 1980 Protocol, [Accesat 20.04.2013], Disponibil: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/sono1.html.
3. SITARU, Dragoş-Alexandru, BUGLEA, Claudiu-Paul, STĂNESCU, Şerban-Alexandru, *Dreptul comerțului internațional, Tratat, Partea specială,* Universul Juridic, Bucureşti, 2008. ISBN 978-973-127-101-9.
4. KAZUAKI, Sono. The Limitation Convention: The Forerunner to Establish UNCITRAL Credibility, September 2003, [Accesat 10.05.2013], Disponibil: http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/sono3.html.